

Advocaten kunnen in ethisch netelige situaties belanden. Hoe gaan ze dan te werk? En hoe kunnen we dat te weten komen zonder spionnen en afluisterapparatuur?

Daniela Hooghiemstra

journalist

mr. B.L.M. Ficq (45; beëdigd 1986), Amsterdam Strafrechtadvocaat, woont samen met vriendin Dorine, heeft twee kinderen. Bekende zaak: Balpenzaak, die eindigde in vrijspraak.

Gelooft u in God?

Nee.

In iets anders?

Iets zal er wel zijn.

Vloekt u wel eens?

Ja.

Voelt u zich dan slecht?

Wel als de kinderen erbij zijn.

Stelt u zich vóór en nadat u handelt terugkerende morele vragen?

Nee. Ik doe zelden iets impulsief. Als ik handel, kan het kennelijk.

Aan welke norm toetst u uw handelingen?

Anderen geen kwaad berokkenen. Geen slecht mens zijn.

Bent u veel tijd kwijt met het recenseren van uw gedrag?

Nee.

Welke historische figuur vertegenwoordigt volgens u het hoogst denkbare morele gehalte?

Jezus. Die heeft toch wel goede dingen gedaan.

Welk spreekwoord vat uw normen- en waardepatroon het best samen?

‘Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet’.

Voelt u zich wel eens schuldig?

Nee, zelden.

Hoe lost u het op als schuldgevoel toeslaat?

Lastig. Ik vind het niet makkelijk om mijn eigen fouten te erkennen.

Met welke waarden bent u opgevoed?

Denken aan anderen. Wellevend zijn.

Heeft u respect voor uw vader en moeder?

Jazeker. Het zijn hoogstaande mensen,

Foto: Chris van Houts

spiritueel en niet materialistisch.

Gaan liefde en respect hand in hand?

Dat hoeft niet. Ik kan ook respect hebben voor mensen omdat ze iets heel goed kunnen. Maar mijn ouders respecteer ik wel uit liefde.

Heeft u vaak het gevoel dat uw persoonlijke vrijheid wordt ingeperkt door anderen?

Ja, door mijn kinderen, door alles wat ik moet en door iedereen die beslag op mij legt.

Worstelt u met de consequenties die uw eigen handelingen kunnen hebben voor anderen?

Ik ben mij ervan bewust dat anderen ook last van mij hebben, ja.

Heeft u wel eens iemand geslagen?

Ja.

Verbaal vernederd?

Ja.

Bedrogen?

Incidenteel. Maar ik heb het wel opgebiecht.

Materiële schade berokkend?

Nee.

Wat was van die uitspattingen de reden?

Respectievelijk frustratie, woede en lust.

Vindt u overspel een zonde?

Niet per se. Maar het is beter om het niet te doen; het veroorzaakt alleen maar ellende.

Een incidentele uitglijder kan, maar conse-

quent bedriegen past niet in mijn relatie.

Daarvoor is de liefde te groot.

Schaamt u zich wel eens?

Bijna nooit.

Wanneer voor het laatst?

Ik zou het niet weten.

Bloost u wel eens?

Ja, maar niet uit schaamte. Meer een kwestie van dunne huid en woeste bloedvaten.

Wanneer had u voor het laatst een knagend geweten?

Ik zou het niet weten. Ik ben niet zo slecht.

Vindt u tafelmanieren belangrijk?

Ja, vooral die van anderen. Niets vind ik zo vies als aankijken tegen een smakkend persoon.

Aan welke andere etiquette hecht u waarde?

Respectvol met elkaar omgaan, geen last veroorzaken. Maar taal-etiquette, dat je wel moet zeggen in plaats van toilet, vind ik onzin. Dat komt puur voort uit elitarisme.

Bent u wel eens jaloers op anderen?

Zelden, maar mensen die genoeg geld hebben om niet te hoeven werken, benijd ik wel om hun vrijheid.

Vindt u dat uw maatschappelijke rol als advocaat verder gaat dan de waarborging van het recht van iedere burger op verdediging?

Ik probeer voor cliënten ook persoonlijk iets

Mijn rol binnen de rechtsstaat zegt me weinig, ik wil gewoon mijn werk goed doen

te betekenen, maar daar houdt het wel op. Mijn rol binnen de rechtsstaat zegt me weinig. Ik wil gewoon mijn werk goed doen, klanten zo goed mogelijk bijstaan.

U kunt een gevaarlijke misdadiger vrij krijgen door een vormfout. Aarzelt u?

Als er onrechtmatig verkregen bewijs is, doe ik daar een beroep op. Als je daar morele bezwaren tegen hebt, moet je dit vak niet kiezen. Criminaliteit hoort nu eenmaal bij het leven, het is niet aan mij om de maatschappij daartegen te beschermen. Maar ik moet toegeven dat ik in zedenzaken wél moeite heb om zuiver juridisch te denken. Gevoelens van weerzin krijgen daar de overhand. Omdat ik heb gemerkt dat mijn gevoelens bij zedenzaken opspelen, doe ik ze niet meer.

Maakt u zich zorgen over milieuvervuiling?

Ja, ik vind het schandalig hoe het milieu wordt vermangeld. De politiek maakt burgers onvoldoende bewust. Je zou mensen moeten verplichten om met de fiets naar het werk te gaan. Eén auto per gezin invoeren en de rijbewijs-leeftijd verhogen tot veertig jaar. Zonder rigoureuze maatregelen gaat de hele natuur naar de filistijnen.

Raapt u wel eens papertjes op van de straat?

Daar begin ik niet aan.

Iemand gooit een lege zak chips op straat.

Wat doet u?

Ik zeg: 'Je laat wat vallen'. Maar ik ga niet achter zo iemand aan en ik ruim die zak ook niet zelf op.

Op straat geeft iemand u een schop. Wat doet u?

Ik kijk hem verbijsterd aan en vraag waarom hij dat doet.

Op straat wordt iemand in elkaar geslagen. Wat doet u?

Ik weet het niet, zoiets gebeurt in een flits. Ik denk dat ik zou gillen en de politie bellen. *Op tv ziet u dat iemand in elkaar is geslagen zonder dat omstanders iets deden. Wat is uw conclusie?* Verbijstering over hoe bang mensen zijn geworden.

U ziet toevallig dat uw kind in een winkel een Mars-reep steelt. Het personeel heeft niets in de

gaten. Wat doet u?

Ik maak een publieke scène. Mijn kind moet de reep terugbrengen en ik zal het personeel vragen om een strafje te bedenken.

Wat moet uw kind in elk geval leren?

Wellevendheid, geduld opbrengen, aandacht hebben voor het milieu.

Op een feestje bij u thuis heeft een vriend stevig gedronken. Op weg naar huis rijdt hij een man aan die daardoor blijvend arbeidsongeschikt wordt. Het drankgebruik van uw vriend wordt niet ontdekt, aansprakelijkheid komt niet aan de orde. Wat doet u?

Ik ben geen klikspaan. Ik spoor hem aan zich te melden, maar de verantwoordelijkheid is voor hem.

Kunt u zich situaties voorstellen waarin u uw beroepsgeheim moet schenden?

Als ik te weten kom dat er een aanslag wordt beraamd op een kantoorgenoot, klap ik uit de school. De consequentie is dan wel dat ik uit de advocatuur stap. Het beroepsgeheim is voor mij echt heilig.

Wat is uw definitie van liegen?

Bewust iets vertellen wat in strijd is met de waarheid.

Liegt u wel eens?

Liegen is niet mijn stijl. Maar als ik geen zin heb in een etentje wil ik wel eens zeggen dat ik een vergadering heb.

Confronteert u anderen met uw morele opvattingen?

Ja. Als blijkt dat mijn vrienden er vreemde ideeën op na houden, kan dat een probleem zijn. Racisme uitdragen kan wat mij betreft bijvoorbeeld het einde van een vriendschap betekenen.

Kunt u bevriend zijn met iemand die met voorkomen heeft gehandeld in aandelen?

Ja. Aan racistische opvattingen til ik zwaarder dan aan een keer iets fout doen.

- met iemand die de belasting heeft ontdoken?

Ja. Het hangt er wel van af hoe vaak.

- met iemand die heeft gestolen?

Ja. Maar ik wil weten waarom. Als iemand steelt omdat zijn kinderen niet te eten hebben, heb ik er begrip voor.

- met iemand die een moord heeft gepleegd?

Mijn cliënten plegen moorden, mijn vrienden tot dusver niet. Maar een moord hoeft niet het einde van een vriendschap te betekenen.

Zijn morele vraagstukken bij u thuis punt van discussie?

Nee. Meer een soort vanzelfsprekendheid.

Omdat u zo'n goede advocaat bent, nodigt koningin Beatrix u uit voor een diner. Ook Jorge Zorreguieta staat op de gastenlijst. Wat doet u?

Ik sta niet te trappelen. Maar ik ga wel, uit nieuwsgierigheid. Met Jorge Zorreguieta zou ik een heftige discussie beginnen.

Ex-generaal Videla staat ook op de gastenlijst.

Ik ga. Ook hier is het vooral nieuwsgierigheid die mij drijft.

Tijdens het diner komt aan de orde dat Zorreguieta eigenhandig demonstranten heeft vermoord.

Beatrix vraagt u naderhand om daar geen ruchtbaarheid aan te geven. Wat doet u?

Ik laat mij door niemand een spreekverbod opleggen.

Heeft u wel eens het gevoel dat u macht heeft over anderen?

Ja, over mijn kinderen.

Hoe ervaart u dat?

Ik vind het een naar gevoel dat grote zorgvuldigheid vereist.

U bent lid van de VVD. Een andere partij vraagt u voor een ministerspost. Wat doet u?

Ik ga niet op het aanbod in. Je kiest voor één programma, dat ruil je niet in voor iets anders omdat het toevallig goed uitkomt.

Ethisch peil: 7-

Ficq benadert morele kwesties verstandelijk. Voor haar vak vindt zij die emotionele afstandelijkheid ook een voorwaarde. Het op afstand houden van persoonlijke overwegingen zorgt enerzijds voor orde in haar normen- en waardepatroon en maakt haar onkreukbaar. Maar anderzijds kan de rationaliteit empathie beperken. Zo komt zij uit op net iets minder dan een ruime voldoende.